

31.8.2023

YHTEENVETO PERINNEBIOTOOPPI-INVENTOINNISTA 2021 ja HOITOSUUNNITELMAN PÄIVITYS 2023

Kohde Linnaluoto-Katavaluoto
Pinta-ala yht. 1,86 ha

Kohteen yleiskuvaus

Linnaluoto-Katavaluoto niminen perinnebiotooppikohde kattaa Kokemäen Karekselan ja Koskenkylän välissä sijaitsevat kaksi kallio- ja moreenipohjoista luotoa; Katavaluoto (osa-alue 1) sekä Linnaluoto (osa-alue 2), jotka sijaitsevat keskellä Kokemäenjokea.

Perinnebiotooppityypeistä alueilla esiintyy:

- Osa-alue 1 (Katavaluoto): kalliokettoa & lehtimetsälaidunta/lehtoa.
- Osa-alue 2 (Linnaluoto): kalliokettoa, tuoretta niittyä & lehtimetsälaidunta/lehtoa.

Kyseiset koskisaaret on merkitty maakuntakaavaan suojelukohteena (sl-403) ja kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeänä alueena. Lisäksi ne ovat osin muinaisjäännettösaluetta ja kuuluvat myös valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen (VAM030024). Pohjoisemman saaren rinteillä näkyy edelleen linnavarustuksen maavallien ja vallihaudan muodot. Saarissa kasvaa rautakauden ajoilta periytyvää kasvillisuutta kuten pölkkyruohoa, mäkikauraa ja nurmilaukkaa. Etenkin pohjoisemmassa Linnaluodossa aikoinaan laidunnetut ja avoimet niittyalueet ovat pusikoituneet umpeen. Eteläisessä Katavaluodon saarella tilanne on parempi rantalehdon jättipalsamikasvustoa lukuun ottamatta. Saarien kuivilta kallioilta löytyy ketokasveja ja katajia kasvaa edelleen avoimemmilla paikoilla sekä kituvina puiden varjostamana. Eteläisen Katavaluodon saaren länsireunalla on, ajoittain tulvan alle jäävää, harmaaleppävaltaista kosteaa ja runsasravinteista lehtoa, missä myös haitallinen vieraslaji jättipalsami on viime vuosina runsastunut. Jättipalsamia tavataan myös pohjoisemman Linnaluodon vallien välisellä alueella. Niin ikään Kokemäenjoella voimakkaasti levittäytyvää isosorsimoa kasvaa paikoin Linnaluodon rannalla.

Perinnebiotooppien huomionarvoiset kasvit:

- Osa-alue 1 (Katavaluoto): nurmilaukka, ketoneilikka (sil-mälläpidettävä, NT), pölkkyruoho, mäkikaura, törrösara,
- Osa-alue 2, (Linnaluoto): ketoneilikka (sil-mälläpidettävä, NT), keltamatara (vaarantunut VU), aholeinikki, nurmilaukka, törrösara, mukulaleinikki, pölkkyruoho*, purtojuuri* & rantatädyke* (*Laji havaittu vuonna 2023)

Arvoluokka osa-alueittain

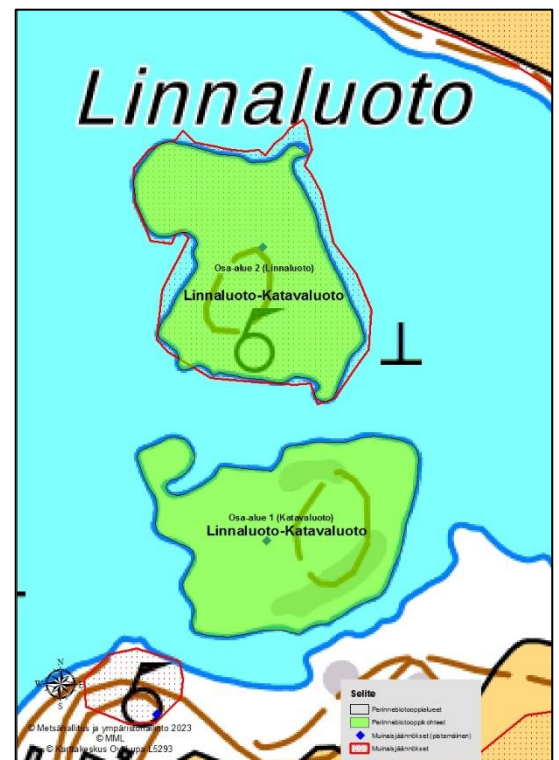
- Osa-alue 1: M- (maakunnallisesti arvokas perinnebiotooppi)
- Osa-alue 2: P+ (paikallisesti arvokas perinnebiotooppi)

Perustelut (+ arvoa nostavat tekijät, - arvoa heikentävät tekijät)

+: muinaisjäännettö, maisema-arvo, huomionarvoiset lajit, osittain hoidossa

-: lajisto osin yksipuolista, vieraslajit, umpeenkasvu

Karttaote 1. Kohderajaus Linnaluoto-Katavaluoto (osa-alueet 1 & 2, vihreä rajaus). Punainen rajaus; muinaisjäännettösaluerajaus ja sininen vinoneliö; muinaisjäännettö (pistemäinen).



31.8.2023

Vanha maankäyttö ja hoitohistoria

Linnaluodolla on kiinteä muinaisjäänös (tunnus: 271010037, nimi: Koskenkylä Linna-
luoto/Kumo, tyyppi: puolustusvarustukset, ajoitus: keskiaikainen), ja alueella on yhä havaitta-
vissa vähäisiä puolustusvarustuksen jäänteitä (mm. vallihauta). Linnaluodolla on tehty 1800-
luvulla kaivauksia. On pohdittu, että voisiko kyseessä olla satakuntalaisten linna- Kumo,
jonka Alberkt Mecklenburgilainen määräsi purettavaksi vuonna 1367.

(Lähde: <https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/portti/read/asp/default.aspx>)

Molempia luotoja on käytetty ilmeisesti pitkään laiduntamiseen, mutta sekä Katavaluodon
maanomistajan, että haastatellun luotojen naapurin mukaan laidunnus on loppunut useita
vuosikymmeniä sitten 1970-luvulla. Huomioiden alueiden pienialaisuuden ja kallioisuuden, on
laiduneläimenä mitä todennäköisimmin ollut lammas tai vuohi. Historiallisesta ilmakuvasta
(Liite 2) vuodelta 1948 näkee, että molemmat luodot ovat olleet tuolloin pääosin avoimia ja
puustoa/pensastoa on ollut vain harvakseltaan kasvavana alueilla.

Tehdyt selvitykset ja inventoinnit

- Satakunnan maakuntakaavassa osoitettujen suojelualueiden nykytilan arviointi (2019):
Risto Vilen, Satakuntaliitto.
- Valtakunnallinen perinnemaisemainventointi (3.8. 2021): Esa Hankonen, Ahlman Group Oy.
- Hoitosuunnittelu-maastokäynti & inventointitietojen päivitys Linnaluodolla (22.8.2023);
Hanna Hakamäki, Charlotta Berlin & Risto Vilen, VARELY.

Perinnemaisematyypit (Liite 1)

- **Osa-alue 1 (Katavaluoto):** (0,96 ha)

Kuvio: 38 karu kallioketo ja lehtimetsälaidun/lehto (0,96 ha)

Valtalajisto: harmaaleppä, tervaleppä, tuomi, pihlaja, haapa, kataja, koiranheisi, terttuselja,
isomaksaruoho, mäkitervakko, kataja, ahosuolaheinä, maitohorsma, niittyurmikka

- **Osa-alue 2 (Linnaluoto):** (0,9 ha)

Kuvio 39: lehtimetsälaidun/ lehto, osin kallioinen (0,64 ha)

Valtalajisto: harmaaleppä, tuomi, pihlaja, koivu, vaahtera, haapa, kataja, taikinamarja, terttu-
selja, ojakellukka, rönsyleinikki, nokkonen, lehtonurmikka

Kuviot 57, 60 & 61 karu kallioketo (yht. 0,05 ha)

Valtalajisto (vaihteleva): ahosuolaheinä, isomaksaruoho, keltamaksaruoho, mäkitervakko,
ahomansikka, keto-orvokki, hopeahanhikki, siankärsämö, ahopukinjuuri

Kuvio 58: tuore suurruohoniitty, osin kostea suurruohoniitty (0,13 ha)

Valtalajisto: nokkonen, mesiangervo, ojakellukka

Kuvio 59: tuore suurruohoniitty, kehittymässä osin tuoreen heinäniityn suuntaan (0,07 ha)

Valtalajisto: nokkonen, mesiangervo, valkoapila, nurmirölli, vadelma, siankärsämö, voikukat,
koiranputki, ahopukinjuuri

Kuvio 66: karu heinä- ja ruohorantakallio (0,01 ha)

Valtalajisto; sammal, ruokohelpi, heinät

Nykyisen hoidon kuvaus ja kommentit

Perinnebiotooppiarvo on hieman taantunut niittyjen ja ketojen umpeenkasvun sekä tulokasla-
jien myötä, mutta luonnonarvot ovat palautettavissa hyvin suunnitellun hoidon avulla. Majavat

31.8.2023

ovat kaataneet luodoilta jonkin verran puustoa ja niin ikään elokuun 2023 myrskyssä Linnaluodolta on kaatunut muutamia isompia puita.

Osa-alue 1 ei ole hoidossa.

Osa-alueella 2 on inventoinnin jälkeen alkanut lampaiden ja vuohien laidunnus. Maastokäynnin aikaan elokuussa 2023 alueella laidunsi 6 lammasta ja 3 karitsaa. Linnaluodossa muuttaman vuoden laidunnus on jo vaikuttanut alueen edustavuuteen positiivisesti; puustoisella osalla maisema on avartunut, nuori lehtipuuvesaikko-kasvusto on taantunut ja niittyalueilla negatiiviset indikaattorit kuten vadelmakasvustot ovat lähes hävinneet, joskin nokkonen kasvaa yhä runsaana. Myös saaren jättipalsamikasvustot ovat laidunnuksen myötä heikentyneet, vain muutama kukkiva yksilö havaittiin vuoden 2023 maastokäynnillä.

Hoitosuositukset kuviokohtaisesti

Saaret kallioketoinen ovat paitsi luonnonarvoiltaan, myös kulttuurihistorialtaan merkittäviä alueita. Muinaisjäännökset tulee huomioida perinnebiotooppien hoidon suunnittelussa ja parhaimmillaan alueen hoitotyöt (laidunnus, niitto ja raivaukset) edesauttavat myös muinaisjäännösten säilymistä.

Katavaluodon kallioketo (osa-alue 1) hyötyisi kevyestä niitosta/laidunnuksesta ja reunustavan pensaikon raivaamisesta. Vieraslajeja kuten jättipalsamia ja terttuseljaa tulisi poistaa.

Linnaluodon (osa-alue 2) rakenne ja muodot huomioon ottaen olisi hyvä jatkaa alueen laidunnusta lampaille ja vuohilla. Laidunnuspaineen säätelyssä tulee kuitenkin olla huolellinen ja yli-laidunnusta tulee välttää.

Lisäksi on hyvä tehdä täydennysniittoa eläinten syömättä jättämällä alueilla (mm. nokkos- ja mesiangervokasvustot). Yleensä niitetyt ja muutaman päivän kuivahtaneet nokkoset maittavat lampaille, joten tätä voi kokeilla Linnaluodollakin.

Puustoisella alueella voi jatkaa tiheämpien nuorempaa puustoa kasvavien kohtien harvennusta avarammiksi, kuitenkin siten, että myös alueen lehtoarvot säilyvät. Puuston harvennuksessa tulisi poistaa etupäässä nuorempaa puusukupolvea ja säästää kookkaampia puita, sekä tehdä tiheämpiin kohtiin harvennuksen lisäksi valoisia aukkoja. Vanhojen puiden lisäksi laho maapuu ja kuollut pystypuu lisäävät luonnon monimuotoisuutta. Tavoitteena puuston käsitteilyssä on monipuolinen, luontaisen näköinen ja kerroksellinen puustorakenne.

Oksat ja muu raivausjäte tulisi kerätä alueelta pois. Isommat myrskyn ja majavien kaatamat puut voidaan jättää paikalleen maatumaan, tarvittaessa runkoja voidaan pätkiä, jos ne ovat esim. kulkureittien varrella. Helpoin tapa raivausjätteen hävittämiseksi olisi polttaa sitä Linnaluodolla avoimessa kohdassa (esim. niittykuvio 58), mikäli tämä ei vaaranna muinaisjäännösalueen säilymistä. Mahdollinen poltto tulee tehdä ajankohtana, jolloin maa on kostea eikä poltosta aiheudu leviämisvaaraa.

Vieraslajien, etenkin jättipalsamin ja isosorsimon torjuntaa on hyvä tehdä vuosittain. Molemmat kasvit kitketään juurineen, jotta ne eivät pääse siementämään. Terttuselja saattaa olla Linnaluodolla vanhaa perua, mutta myös sen leviämistä on hyvä hillitä.

Hoitosuositukset kuviokohtaisesti (ks. Liite 3)

▪ Osa-alue 1 (Katavaluoto):

Kuvio 38: tavoitetilä: monilajinen kallioketo & lehtimetsälaidun/lehto, hoito: niiton tai laidunnuksen aloittaminen, nuoren puuston raivaus, vieraslajin torjunta.

31.8.2023

▪ Osa-alue 2 (Linnaluoto):

Kuvio 39: tavoitetila: lehtimetsälaidun/lehto/osin kallioketo, hoito: laidunnuksen jatkaminen, nuoren puuston raivaus & vieraslajien torjunta tarvittaessa.

Kuviot 57, 60 & 61: tavoitetila: monilajinen kallioketo, hoito: laidunnuksen jatkaminen, ylläpitöraivaus & vieraslajien torjunta tarvittaessa.

Kuviot 58 & 59: tavoitetila: matalakasvuinen niitty, hoito: laidunnuksen jatkaminen ja eläinten syömättä jättämien hylkylaikkujen niitto, vieraslajien torjunta & ylläpitöraivaus tarvittaessa. Kuvion 59 reunaosia voisi avartaa poistaen nuorta puustoa ja pensastoa. Myös joitakin yksittäisiä isompia niittyalueita varjostavia puita voi harkiten poistaa. Hyväkuntoiset ja kookkaat katajat säästetään.

Kuvio 66: tavoitetila: avoin karu heinä- ja ruohovaltainen rantakallio, hoito: laidunnus, vieraslajien torjunta tarvittaessa.

Lisätietoja

Hanna Hakamäki, p. 0295 023 061

Charlotta Berlin, p. 029 502 2029

Liina Salonen. p. 0295 022 174

etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Varsinais-Suomen ELY- keskus PL 236, 20101 Turku

Perinnebiotooppien arvoluokitus

PT: puutteellisesti tunnettu

E: ei perinnemaisema-arvoa

U: uusympäristö

K: kunnostuskelpoinen perinnebiotooppi

P-: paikallisesti arvokas perinnebiotooppi (lähellä kunnostuskelpoista)

P: paikallisesti arvokas perinnebiotooppi

P+: paikallisesti arvokas perinnebiotooppi (lähellä maakunnallisesti arvokasta)

P* paikallisesti arvokas perinnebiotooppi (ei tarkemmin määritetty)

M-: maakunnallisesti arvokas perinnebiotooppi (lähellä paikallisesti arvokasta)

M: maakunnallisesti arvokas perinnebiotooppi

M+: maakunnallisesti arvokas perinnebiotooppi (lähellä valtakunnallisesti arvokasta)

M*: maakunnallisesti arvokas perinnebiotooppi (ei tarkemmin määritetty)

V: Valtakunnallisesti arvokas perinnebiotooppi

31.8.2023

Liitteet

Liite 1. Kuviokartta Linnaluoto-Katavaluoto.



31.8.2023

Biotooppikuviot ja inventointiluokat.



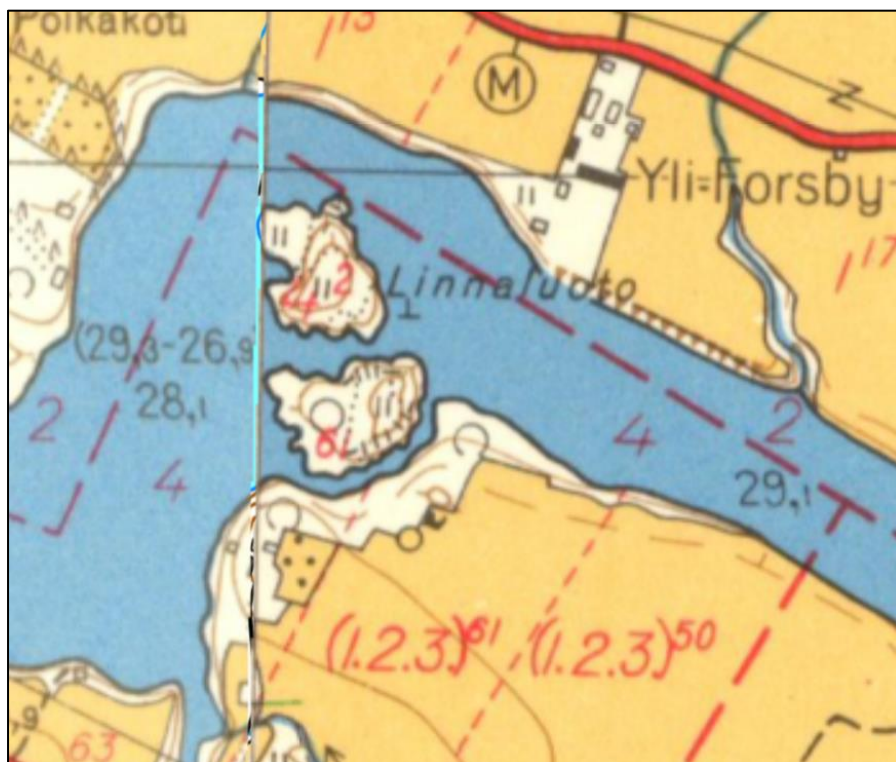
31.8.2023

Liite 2. Vanhat kartat

Senaatinkarttaote vuodelta 1907

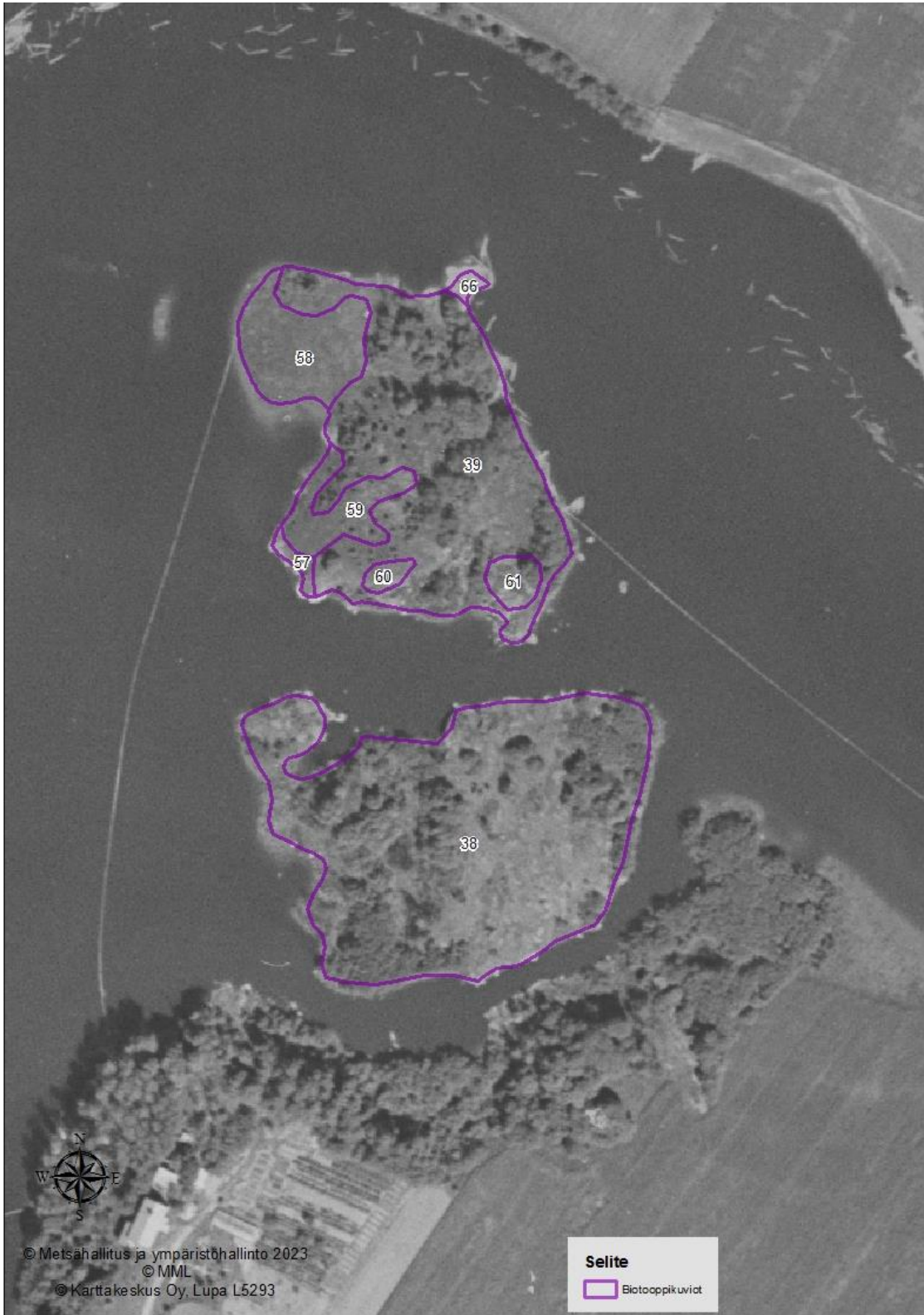
Lähde: Kansallisarkisto <http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi>

Maanmittauslaitoksen peruskarttaote (vuodelta 1962)

Lähde: <http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi>

31.8.2023

Historiallinen ilmakekuva vuodelta 1948 sekä biotooppikuviot.



31.8.2023

Liite 3. Toimenpide-ehdotukset Linnaluoto-Katavaluoto.



31.8.2023

Kuvia kohteelta (Hanna Hakamäki)

Osa-alue 1 (Katavaluoto, Linnaluodolta kuvattuna)



Osa-alue 2 (Linnaluoto)



31.8.2023

